

Ο Θεός η ελπίδα του κόσμου

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Δόξα σοι ὁ Θεός, δόξα σοι.

Βασιλεῦ Οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὁ Πανταχοῦ Παρὼν καὶ τὰ Πάντα Πληρῶν, ὁ Θησαυρὸς τῶν Ἀγαθῶν καὶ Ζωῆς Χορηγός, ἐλθέ καὶ σκηνώσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος καὶ σῶσον, Ἀγαθὲ τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἀμήν.

Καθίστε. Συνεχίζουμε τη μελέτη των διακονικών αιτήσεων της Θείας Λειτουργίας. Είχαμε μελετήσει την προηγούμενη φορά την αίτηση του διακόνου «Ὑπὲρ τοῦ ῥυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης». Αφού ο λαός απαντήσει το «Κύριε Ελέησον», ὅλος ο κόσμος, οι εκπρόσωποι ὅλου του κόσμου, ο διάκονος λέγει «Ἀντιλαβοῦ, σῶσον ἐλέησον καὶ διαφυλάξον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ σὴ χάριτι». Βοήθησέ μας, σώσε μας, σπλαχνίσου μας και διαφυλάξέ μας, Θεέ μας με την χάρη σου.

«Αντιλαβού», λέγει η πρώτη προτροπή. Δηλαδή αρπάξέ μας από εκεί που είμαστε. Το ρήμα αντιλαμβάνομαι σημαίνει αρπάζω κάποιον άνθρωπο από μέσα από το πέλαγος στο οποίο βρίσκεται. Τον στηρίζω, τον βοηθώ, τον ενισχύω, τον διαφυλάττω. Και είναι πράγματι αυτό το ρήμα, μας δείχνει καμμιά φορά την πραγματικότητά μας. Γιατί ὅλοι μας στη ζωή μας είμαστε σαν κάποιοι άνθρωποι που είμαστε στο πέλαγος. Και αν έχετε βιώσει καμμιά φορά δυσκολίες μέσα στη θάλασσα, με φουρτούνες, που βέβαια τώρα δεν είναι τόσο συνηθισμένες στην ανθρώπινη ζωή. Όπως παλαιότερα οι άνθρωποι ταξιδεύανε με μικρά πλοία και με μικρές βάρκες. Αλλά η ανάγκη να μας αρπάξει ο Θεός, από αυτήν ὅλη την δυσκολία, και να μας στηρίξει και να μας διαφυλάξει, να μας σώσει να μας σπλαχνιστεί, και να μας διαφυλάξει με την θεία χάριν του. Γιατί τελικά μέσα σε αυτές τις μεγάλες δυσκολίες αγαπητοί μου αδελφοί, μόνο ο Θεός είναι αυτός που μπορεί να κρατήσει τον άνθρωπο. Όλα τα άλλα δεν είναι σταθερά πράγματα. Βλέπετε ένας άνθρωπος μπορεί να έχει, ξέρω εγώ, ὅλες τις δυνάμεις του κόσμου. Να είναι ισχυρός, να είναι πλούσιος, να είναι νέος, να είναι υγιής, να είναι όμορφος, και άλλα μπορούμε να πούμε ότι να είναι. Τέλος πάντων να έχει πενήντα σπίτια και διακόσια πενήντα αυτοκίνητα. Λοιπόν, ὅλα αυτά τα πράγματα, εντάξει, αν τα έχει, καλώς. Αλλά και αν δεν τα έχει ο άνθρωπος. Δεν του προσθέτουν ούτε του αφαιρούν τίποτα. Γιατί τελικά εκείνο που μπορεί να μας στηρίξει και να μας βοηθήσει είναι μόνον ο Θεός. Και ο Θεός είναι η παρηγορία του κόσμου και η ελπίδα του κόσμου. Και στις δύσκολες ώρες κάθε ανθρώπου, και αναπόφευκτα η ζωή μας έχει πολλές τέτοιες ώρες δύσκολες, τότε είναι μακάριος ο άνθρωπος εκείνος ο οποίος γνωρίζει αυτή την πόρτα του Θεού. Είναι πραγματικά μακάριος.

Δυστυχώς λόγω της δικής μας έτσι μικρότητας που έχουμε και στον τόπο μας, δεν έχουμε μελετήσει τη μεγάλη σημασία που έχει ο Θεός στη ζωή του ανθρώπου. Και από πλευράς έτσι πολιτείας να πω και πλευράς κοινωνίας ας το πω καλύτερα. Δεν έχουμε καταλάβει πόσο σπουδαίο ρόλο παίζει η παρουσία του Θεού στη ζωή των ανθρώπων. Έστω και έτσι που είμαστε ας πούμε. Όπως είμαστε νερόβραστοι και χλιαροί. Παρά ταύτα όταν έρχεται η

δύσκολη ώρα που ο άνθρωπος χρειάζεται στήριγμα, συνήθως ανασύρει από μέσα στην ψυχή του αυτή την ανάγκη να προστρέξει και να ακουμπήσει πάνω στο Θεό Πατέρα. Επειδή ως κληρικοί ερχόμαστε σε επαφή συχνά πυκνά με πονεμένους ανθρώπους, και όπως συνέβηκαν γενικά κακά όπως συνέβηκαν τώρα τελευταία, τα δύσκολα γεγονότα και παλαιότερα με το αεροπλάνο που έπεσε, και ήρθαμε σε επαφή με όλους αυτούς τους ανθρώπους, πραγματικά διεπίστωσα για μια ακόμα φορά, πόσο σπουδαίο πράγμα είναι ότι ο λαός μας έχει πίστη εις τον Θεό. Και όπως είπα προηγουμένως μπορεί να μην είμαστε ξέρω εγώ έτσι πολύ θερμοί και ιδιαίτερα ως πούμε προσκολλημένοι στον Χριστό και στην Εκκλησία, αλλά έχει μέσα στην ψυχή του κάθε ανθρώπου, υπάρχει αυτή η γνώσις, αυτή η αίσθησις τέλος πάντων της παρουσίας του Θεού. Πως ο άνθρωπος αυτές τις ώρες βγάζει από μέσα του την παρουσία και ακουμπά πάνω στον Θεό.

Και σκέφτομαι τι θα μπορούσε να πει κανείς άραγε σε έναν πονεμένο άνθρωπο; Σε έναν άνθρωπο να χάνει όλα. Τελειώνουν όλα στη ζωή του. Είτε στην προσωπική του ζωή, είτε ο ίδιος χάνεται και είναι στην τελευταία του ώρα. Είτε χάνει δικούς του ανθρώπους. Τέλος πάντων καταρρέουν όλα όσα οικοδόμησε τόσα χρόνια. Τι θα μπορούσε κανείς να πει σε έναν τέτοιον άνθρωπο, εκτός από το ότι να έχει την ελπίδα του στον Θεό; Τίποτα δεν μπορεί να σταθεί. Τι να του πει; Θα σου δώσω ξέρω εγώ δέκα εκατομμύρια; Πήγαινε σε ένα ετοιμοθάνατο, και πες του μη φοβάσαι. Θα σου δώσω δέκα εκατομμύρια ευρώ. Μα αυτός είναι να πεθάνει σε λίγες ώρες, σε λίγες μέρες. Του είπε ο γιατρός ότι οι μέρες σου είναι τόσες. Τι να τα κάνει; Ή χάνει ο άλλος το παιδί του, τον αδελφό του. Τι να του δώσεις; Τι να του χαρίσεις αντάξιο αυτού του οποίου χάνει; Δεν μπορεί τίποτε. Μόνον ο Θεός είναι αυτός που μπορεί να γίνει αντίβαρο στις δυσκολίες του κόσμου τούτου. Και ιδιαίτερα η εποχή μας που είναι μια εποχή με πολλές δυσκολίες, και βλέπετε καθημερινά πυκνώνουν τα σύννεφα. Τα σύννεφα όχι τα φυσικά. Αλλά τα σύννεφα όλων αυτών των καταστάσεων που μας πνίγουν. Και τα οικονομικά και τα δύσκολα. Βέβαια σε καλό θα μας βγει πιστεύω στο τέλος. Αλλά μέχρι να μας βγει θα μας βγει το λάδι μας.

Θυμάμαι όταν ήρθα στην Κύπρο πριν είκοσι χρόνια σχεδόν, δεκαεννιά για την ακρίβεια, ήμουν σε ένα σπίτι. Σε μια άλλη πόλη. Όχι εδώ στην Λεμεσό. Φιλοξενούμουν σε ένα σπίτι τις πρώτες μέρες που ήρθα στην Κύπρο. Και εκεί που φιλοξενούμουν, μας έκαναν οι άνθρωποι ένα τραπέζι, και ήρθαν και άλλοι άνθρωποι και τρώγαν εκεί. Και έτυχε και είπα εγώ μια κουβέντα για την ελεημοσύνη. Και λέει μια κυρία, καλή κυρία, σοβαρή κυρία, πάτερ μου στην Κύπρο δεν έχει πλέον φτωχούς. Λέω δεν έχει φτωχούς; Μου λέει όχι, δεν έχει φτωχούς στην Κύπρο. Είναι όλοι πλούσιοι, όλοι ευκατάστατοι, όλοι τακτοποιημένοι. Δεν ήξερα και εγώ την κατάσταση της Κύπρου. Εντάξει είχε αλλά τόσοι πολλούς. Λέω μέσα μου, τι δυστυχημένοι άνθρωποι είναι αυτοί! Να μην έχουν φτωχούς να κάνουν ελεημοσύνες. Και πως θα κάνουν ελεημοσύνες τώρα αυτοί χωρίς φτωχούς. Τέλος πάντων επίστεψα και εγώ ότι δεν είχε φτωχούς. Αλλά πραγματικά θυμάμαι έτσι την αφέλειά μου, που μόλις ήρθα από το Άγιον Όρος, σε ημιαγρία κατάσταση. Μου είπε ένας Δεσπότης, ήρθες σε ημιαγρία κατάσταση. Λοιπόν ερωτώμουν τι θα γίνουν αυτοί οι άνθρωποι χωρίς φτωχούς. Πως θα κάνουν ελεημοσύνες; Ε, λέω εντάξει, κάτι θα βρείτε να κάνετε ελεημοσύνη. Ας μην υπάρχουν φτωχοί. Μετά διεπίστωσα πως η κυρία ήταν πολύ

ευκατάστατη και δεν μπορούσε να καταλάβει ότι υπάρχουν και φτωχοί γύρω της. Καμιά φορά έτσι συμβαίνει όταν ο άνθρωπος ζει μες στον δικό του κόσμο. Λέει δεν υπάρχουν... Μετά αλλάζουν τα πράγματα. Σήμερα που υπάρχει μεγάλη δυσκολία, και η δυσκολία εντείνεται και επεκτείνεται, και δεν βλέπει κανείς μπροστά του, ας πούμε εύκολα τέρμα, πραγματικά σε αυτήν εδώ την δυσκολία το μόνο παρήγορο φως είναι ο Θεός. Ο πανάγαθος Θεός.

Και αυτός ο ωραίος ψαλμός που ψάλλουμε στον Εσπερινό στην αρτοκλασία, «Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ». Δηλαδή δεν είναι μόνο το να πτωχεύσεις και να πεινάσεις ας πούμε από ψωμί. Μπορεί αυτό να μην το υποστούμε. Που θα το υποστούμε φαίνεται. Αλλά κάποιοι μπορείνα μην το υποστούν. Ο άνθρωπος μπορεί να πτωχεύσει και να πεινάσει και από πολλά άλλα πράγματα. Και να γίνει πτωχός και πεινασμένος για δυο λόγια παρηγοριάς, για δυο λόγια χαράς, για μια στήριξη που μπορεί να χρειαστείς από τον άλλο άνθρωπο, και να μην την έχεις. Ή ένας πλούσιος εντός εισαγωγικών άνθρωπος, προηγουμένως σε ανθρώπους και σε φίλους και σε γνωστούς, και ξαφνικά βλέπει ότι όλοι γύρω του εξαφανίζονται. Όλοι γύρω του εξαφανίζονται. Τότε βλέπεις ότι μόνον ο Θεός μένει ελπίδα, πραγματική ελπίδα. Αυτό που λέμε κατά κυριολεξία. Κατά κυριολεξία είναι όντως η ελπίδα του κόσμου. Και δεν αφήνει ο Θεός κανέναν. Και κανένας άνθρωπος δεν θα βρεθεί να πει ότι εγώ ήλπισα επί τον Θεόν και να διαψευστεί. Και να πει βλέπεις; Ματαίως ήλπισα στον Θεό. Ήλπισα αλλά διαψεύστηκα.

Βέβαια όταν ελπίζεις στον Θεό, εξαρτάται τι περιμένεις. Εξαρτάται τι περιμένεις από τον Θεό για να σου δώσει. Γιατί μπορεί να μην σου δώσει αυτά που περιμένεις εσύ. Ο Θεός θα λειτουργήσει ως πατέρας σου. Και θα επιτρέψει αυτά που είναι όντως ωφέλιμα στη ζωή σου. Μα διηγείται ο γέροντάς μας και το είδαμε από, αν όχι χιλιάδες, εκατοντάδες φορές εις την ζωή μας. Ότι όταν ήταν στην έρημο, στην μικράν Αγία Άννα κοντά στα σπήλαια, στην κατοχή που όσοι θα θυμάστε ή έχετε διαβάσει, οι άνθρωποι ζούσαν μια πολύ δύσκολη κατάσταση. Τα χρήματα είχαν μηδενιστεί και οι άνθρωποι ζούσαν με ανταλλαγές προϊόντων. Έδινες έναν τενεκέ σιτάρι, έπαιρνες ένα τενεκέ λάδι. Έτσι ήταν. Μας έλεγε ο γέροντάς μας ότι για να πάνε από την Αγία Άννα στη Δάφνη, δεν είχαν χρήματα,. Πως πλήρωναν νομίζετε; Με λάδι. Είχαν ας πούμε για να πας στη Δάφνη δύο κουτάκια λάδι. Για να πάρεις τρία ψωμιά έπρεπε να δώσεις μία μπουκάλα λάδι,, να πάρεις τρία ψωμιά. Έτσι ζούσαν οι άνθρωποι. Λοιπόν πολλοί πλούσιοι και ευκατάστατοι άνθρωποι επείνασαν. Αυτοί οι ερημίτες, μέσα στην έρημο, δεν επείνασαν ποτέ. Φτωχικά μεν, λιτά, ασκητικά. Αλλά ποτέ. Έφτασαν πολλές φορές που δεν είχαν ούτε τα απαραίτητα. Τα άκρως απαραίτητα. Και έβλεπε ο γέροντας ο Ιωσήφ ο ησυχαστής τον Τίμιον Πρόδρομον από τον τοίχον εκεί των σπηλαίων που μέναν και τους έριχνε από πάνω τρόφιμα. Και έλεγε, πατέρες, πάρτε τα ζώα, πάτε κάτω, και κάτι θα μα στείλουν. Και πάντοτε υπήρχε κάτι για αυτούς. Κάτι που οικονομούσε ο Θεός μέσα στην πρόνοιά του. Όταν ο άνθρωπος ελπίζει στον Θεό, και επικαλείται το όνομα του Θεού. Και για την αγάπη του Θεού ο άνθρωπος κάνει υπομονή, αγωνίζεται, προσπαθεί, δεν τον αφήνει ο Θεός. Και ξέρετε ότι καμιά φορά η ώρα των μεγάλων θλίψεων, που είναι πολύ δύσκολες ώρες. Πάρα πολύ δύσκολες ώρες.

Μόνον όποιος τις γεύτηκε μπορεί να τις καταλάβει. Είναι και οι πιο σημαντικές ώρες της ζωής του ανθρώπου. Οι πιο σπουδαίες ώρες. Μπορεί να είναι πικρές, αλλά είναι όπως στον καφέ που ύστερα του φέρνει μεγάλη γλυκύτητα. Όπως λένε εκείνοι που πίνουν σκέτο καφέ, ότι πίνουν τον καφέ για να είναι γλυκό το νερό μετά. Μετά την πίκρα εκείνων των θλίψεων έρχεται μεγάλη γλυκύτητα της θείας παρηγορίας. Και έλεγε και ο αείμνηστος γέροντας Παΐσιος ότι δεν εγνώρισα μεγαλύτερη χάρη στη ζωή μου παρά από τη χάρη που αισθάνεται η ψυχή του ανθρώπου όταν τον αδικούν. Γιατί όταν αδικείται ο άνθρωπος έλεγε, τότε έρχεται στην ψυχή ο αδικημένος Χριστός και μένει εκεί με ενοικιοστάσιο. Μπαίνει εκεί και δεν βγαίνει όπως κάτι ενοικιαστές που μπαίνουν και δεν βγαίνουν, και προτιμάς να τους το χαρίσεις παρά να έχεις οτιδήποτε άλλο. Το σπίτι σου ή το κατάστημά σου. Έτσι κάνει και ο Χριστός. Στους αδικημένους ανθρώπους εισέρχεται εκεί και μένει με ενοικιοστάσιο, λέγει ο γέροντας. Και δεν εξέρχεται γιατί ο Θεός τον αδικημένον άνθρωπο τον υπερασπίζεται. Είναι υπερασπιστής των αδικουμένων.

Και τελικά ο πιο τυχερός είναι αυτός ο οποίος εγεύτηκε στη ζωή του τέτοιες ώρες δύσκολες μεν, αλλά πολύ σημαντικές. Πάρα πολύ σημαντικές. Ενθυμούμαι έναν μητροπολίτη ο οποίος πέρασε πολύ δύσκολες στη ζωή του, κάποτε, και ο γέροντάς μας ο μακαριστός, ήθελε να πάμε να τον δούμε. Λέει, άνθρωπος είναι. Τον συκοφαντούσαν, τον κατηγορούσαν, του βγάλαν λόγια. Του κάναν του ανθρώπου... Δηλαδή έτσι εσκεμμένα για να τον παύσουν. Για να τον κάνουν να παυθεί. Για κάτι λόγους που είχαν εκεί στην πόλη του. Ε, όταν ήρθε η ώρα της δυσκολίας, των μεγάλων θλίψεων όλοι χάθηκαν από κοντά του. Έμειναν ένας - δυο άνθρωποι όπως συμβαίνει συνήθως. Μετά που πήγαμε να τον δούμε, μας εδιηγείτο ότι εχάθηκε ο ένας χάθηκε ο άλλος. Μετά που πέρασαν οι δυσκολίες, ένα ένα εμφανιζόταν. Τους λέει ο δεσπότης, μα τώρα τι να σας κάμω; Τώρα έχω πολλούς που μου λένε «εις πολλά έτη δέσποτα». Από την αρχή ως το τέλος μου το ψάλλουν. Τώρα δεν σας έχω ανάγκη. Πότε σε χρειάζομαι; Όταν είμαι απάνω στο Σταυρό και χρειάζομαι μια σταγόνα νερό. Και όπως ο Κύριος πάνω στο Σταυρό, δεν εβρέθηκε **ούτε ένας!** Ούτε ένας να το δώσει μια σταγόνα νερό. Ούτε ένας. Ούτε ένας άνθρωπος. Αυτός που έθρεψε χιλιάδες ανθρώπους, ούτε ένας δεν του έδωσε. Και όχι μόνο δεν του έδωσαν νερό, για τί νερό που να το βρούμε να του δώσουμε. Δεν είχε εμφιαλωμένα νερά τότε. Δεν φτάνει που δεν του δώσαν ούτε μια σταγόνα νερό, τον πότισαν και όξος και χολή από πάνω. Αυτά βέβαια όλα ο Χριστός όλα τα επέτρεψε για εμάς. Για να έχουμε εμείς στην ζωή μας παράδειγμα και να ακουμπούμε πάνω στη ζωή του Χριστού. Και να λέμε ότι εάν ο Χριστός εκεί πάνω ούτε μια σταγόνα ύδατος, μια παρηγορίαν ελάχιστη δεν εδέχθηκε, τότε και εμείς να έχουμε υπομονή. Και να έχουμε ελπίδα στον Θεό. Και πράγματι μακάριος, τρισμακάριος είναι ο άνθρωπος εκείνος ο οποίος ναι μεν εδυσκολεύθηκε πολύ αλλά εγεύθηκε την θεία παρηγορία. Τέτοια γλυκύτητα της θείας παρηγορίας δεν γεύεται κανείς παρά μόνο αυτός που εμπήκε μέσα στην κάμινο των θλίψεων, των πειρασμών, των δοκιμασιών.

Σε αυτή λοιπόν την κάμινο ευρισκόμενος ο άνθρωπος, παρακαλεί τον Θεό να μας αναλάβει, να μας πιάσει, να μας σώσει, να μας ελεήσει, να μας διαφυλάξει από όλα αυτά τα οποία θέλουν να μας πνίξουν, με την δική του χάρη. Νομίζω σας έχω διηγηθεί αλλά θα σας το ξαναπώ. Κάτι που έκανε μεγάλη εντύπωση και το είδα όχι όπως το είδε αυτός ο

γέροντας αλλά το βλέπω στη ζωή μας. Και τη δική μου και των αδελφών που βλέπω μπροστά μου. Μου διηγήθηκε ένας γέροντας ο οποίος ζει ακόμη, ότι αυτός κάνει ένα πολύ μεγάλο έργο στη χώρα στην οποία βρίσκεται. Τεράστιο έργο. Μια φορά λοιπόν που δυσκολευόταν πάρα – πάρα πολύ, με πολλές δυσκολίες και πολλούς πειρασμούς και πολλά προβλήματα και πολλές επιθέσεις, και πολλές συκοφαντίες μέχρι σήμερα. Εκεί που προσευχόταν στον Θεό στο κελάκι του και προσευχόταν μέσα σε όλη αυτή την δυσκολία, είδε το εξής όραμα, με τη χάρη του Θεού. Είδε ότι βρισκόταν σε ένα βαθύ δάσος, σε μια ζούγκλα. Και στα χέρια του, στην αγκαλιά του κρατούσε ένα μωρό. Και τον καταδίωκε ένας μεγάλος δράκοντας, ένα φίδι. Ένας δράκοντας μεγάλος να τον φάει. Και αυτός έτρεχε – έτρεχε αγωνιωδώς, και μες στα στενά, μες στους βράχους,, μες στα ποτάμια, μες στους γκρεμούς είχε μεγάλην αγωνία και μεγάλο κόπο, και κρατούσε και το μωρό στην αγκαλιά του. Και έβγαιναν δεξιά – αριστερά φίδια, πράγματα, δράκοντες, λιοντάρια που ήθελαν να τον κατασπαράξουν. Και ήταν σε φοβερή αγωνία. Διότι παρατρίχα έλειπε να τον φάνε. Ευρισκόμενος σε αυτή την αγωνία πρόσεξε ότι εκείνο που θέλαν να φάνε ήταν το μωρό. Όχι τόσο τον ίδιο αλλά το μωρό θέλανε να φάνε. Αλλά αυτός κρατούσε το μωρό και έτρεχε με όλη αυτή την αγωνία που μπορείτε να φανταστείτε ας πούμε, αν βρισκόμαστε εμείς στη θέση ενός τέτοιου ανθρώπου. Και ξαφνικά τρέχοντας και αγωνιώντας και κοπιώντας ας πούμε να διασώσει το μωρό και τον εαυτό του από όλα αυτά τα πράγματα, βρέθηκε σε ένα στενό, πολύ - πολύ στενό τόπο, σαν δύο βράχους και μια στένωση. Που εκεί στην άκρη του βράχου τον περίμενε ένας δράκος μεγάλος κατευθείαν να τον φάει. Δεν είχε διέξοδο. Αν πήγαινε πίσω θα τον έτρωγαν τα θηρία, και μπροστά του εκείνος έτοιμος να τον φάει. Μόλις βρέθηκε σε αυτή την δυσκολότατη στιγμή και άνοιξε εκείνος το στόμα του να τον καταπιεί, τότε φώναξε, Παναγία μου. Παναγία μου σώσε με. Με το «Παναγία μου σώσε με», άκουσε μία γυναικεία φωνή που είπε «Μιχαήλ». Και είδε τον αρχάγγελο Μιχαήλ με εκείνο το δόρυ που κρατούσε και έδωσε μια στο δράκοντα και συνήλθε.

Και ήρθεν ο γέροντας. Μέσα στην αγωνία αυτήν στην οποία βρισκόταν, όταν συνήλθε, τι είναι αυτό το πράγμα. Τι είναι αυτό το πράγμα το οποίον είδε. Όχι στον ύπνο του. Στην προσευχή του το είδε. Σε κατάσταση χάριτος. Σε κατάσταση πνευματική. Και τότε του απάντησε ο Θεός ότι αυτή είναι η ζωή σου. Λέει και το μωρό; Το μωρό είναι η ψυχή σου. Όλα αυτά τα θηρία την ψυχή σου θέλουν να φάνε. Και ο αγώνας σου είναι πως μέσα από όλα αυτά τα γεγονότα της καθημερινής σου ζωής, που ήταν φοβερά. Δεν μπορώ να σας τα διηγηθώ γιατί και ο γέροντας ζει αλλά και τα θηρία ζουν ακόμα. Κάποια από αυτά. Όταν θα κοιμηθεί θα το μάθετε. Όλα αυτά ένα πράγμα θέλουν από εμάς. Τι; Να χάσουμε την ψυχή μας. Αυτό ζητούν. Δηλαδή οι θλίψεις, οι πειρασμοί, οι δοκιμασίες, οι περιπέτειες, τα γεγονότα, όλα αυτά στη ζωή μας. Και όχι μόνο τα αρνητικά. Ξέρετε ότι τα αρνητικά γεγονότα δεν είναι και τόσο επικίνδυνα. Μπορεί να είναι πολύ οδυνηρά. Μας κατηγορούν, μας συκοφαντούν, μας χλευάζουν, μας περιφρονούν, μας ψιθυρίζουν. Αυτά είναι οδυνηρά μεν πολύ αλλά δεν είναι επικίνδυνα για την ψυχή μας τόσο. Δεν είναι πολύ επικίνδυνα. Επικίνδυνα ποια είναι; Επικίνδυνα είναι τα άλλα. Όταν μας λένε καλά λόγια, μα τι καλός που είσαι. Μπράβο, εύγε, συγχαρητήρια. Τι ωραία πράγματα κάνετε και τι ωραία λόγια λέτε. Αυτά είναι πιο επικίνδυνα. Έλεγε ο μακαριστός ο γέροντάς μας ο οποίος άκουσε στη ζωή του τα εξ' αμάξης. Και τα ακούει ακόμα. Πέθανε και ακόμα λέγονται. Λέω γέροντα

κατηγορεί σε ο τάδε. Λέει μη φοβάσαι αυτούς που μας κατηγορούν. Αυτούς που μας επαινούν να φοβάσαι. Αυτοί που μας επαινούν μας βλάπτουν. Όταν σου λέει ο άλλος μπράβο πάτερ μου. Μπράβο. Μα τι καλός που είσαι! Μα τι χρυσός που είσαι! Αν δεν σε είχαμε εσένα, τι θα γινόμασταν εμείς; Και λες ευτυχώς που και εγώ που είμαι στον κόσμο. Τι χαζοί που είμαστε. Και τα πιστεύουμε κιόλας. Και θεωρείς μεγάλη ευεργεσία που είσαι σε αυτόν τον κόσμο. Μεγάλη χαζομάρα να τα πιστεύεις.

Ο άνθρωπος βλάπτεται περισσότερο από αυτά. Τα άλλα δεν μας βλάπτουν. Μας πληγώνουν, μας θλίνουν, μας στενοχωρούν σίγουρα αλλά οι έπαινοι και οι κολακείες μας βλάπτουν και μας τυφλώνουν. Και ξέρετε, μπορεί ο άνθρωπος να ζει μέσα σε μια τύφλωση, και όπως ένας μεθυσμένος που είναι μέσα στο μεθύσι και δεν καταλαβαίνει που βρίσκεται και κάνει και λέει και γελά και κάνει διάφορα πράγματα. Όταν ξυπνήσει, του δώσεις κανένα χαστούκι και ξυπνήσει ή πιει κανένα πικρό καφέ και ξυπνήσει και καταλαβαίνει. Μα που ήμουν; Μα τι έκανα τόσο καιρό; Πως δεν καταλάβαινα την πραγματικότητα, τι έλεγα, τι έκανα, που ήμουν, που βρισκόμουν. Δεν καταλαβαίνει ο άνθρωπος. Και αυτό συμβαίνει σε πολλά στάδια της ζωής μας. Στην οικογένειά μας ακόμα. Καμιά φορά ζούμε μέσα σε εκείνον τον βαθύ ύπνο της αμέλειας, της αναισθησίας. Νομίζουμε ότι όλα είναι καλά και όλα πάνε καλά, και ξαφνικά ξυπνούμε και να λείπει η οικογένειά μου. Που ήσουν τόσο καιρό; Διαλύθηκε σε μια μέρα; Από το πρωί μέχρι το βράδυ; Δεν το κατάλαβες. Που κοιμόσουν; Που ήσουν μεθυσμένος και δεν κατάλαβες; Ύστερα ξυπνάς και λες μα πως δεν το κατάλαβα. Πως δεν κατάλαβα τι γινόταν. Πως δεν κατάλαβα τι έλεγα, τι έπραττα, πως συμπεριφερόμουν. Μπορεί να περάσουν και χρόνια και να είσαι μέσα σε αυτή τη μέθη και να μην καταλαβαίνεις τίποτε. Αν χτυπήσεις στον τοίχο και φας τα μούτρα σου, ξυπνάς αναγκαστικά και καταλαβαίνεις ότι δεν πάει παρακάτω το πράγμα.

Αλλά όπως είπαμε ο κίνδυνος είναι και από τις δυο πλευρές. Και από την μια πλευρά που κινδυνεύεις να καταποντιστείς μέσα στην απελπισία από τις πολλές δυσκολίες και δοκιμασίες και να ξέρετε όταν είναι ώρα που ο άνθρωπος θα περάσει πειρασμούς, έρχεται ο ένας μετά τον άλλο. Σαν την καταιγίδα. Όπως είναι οι κεραυνοί που ο ένας μετά τον άλλον χτυπάνε και βροντάνε συνέχεια, έτσι είναι η ώρα των πειρασμών. Όταν είναι η ώρα που θα περάσει ο άνθρωπος πειρασμούς, ο ένας πειρασμός μετά τον άλλον. Και θα αρρωστήσεις και θα πάθεις και θα κάμεις και το ένα και το άλλο, συνέχεια. Μια καταιγίδα που τα παίρνει όλα. Και έρχεται ώρα που λες, δεν είναι τίποτα. Όλα συνετρήβησαν πλέον. Νομίζεις ότι όλα χάθηκαν. Έτσι. Νομίζεις ότι όλα χάθηκαν. Τελικά βέβαια τίποτα δεν χάνεται. Ο Θεός δεν αφήνει. Αλλά έτσι ο άνθρωπος νομίζει ότι όλα χάθηκαν.

Από τη μια πλευρά λοιπόν είναι αυτή η καταιγίδα των θλίψεων, των δοκιμασιών, των περιπετειών, της δυσκολίας, που μας πολεμά, και από την άλλη είναι μια άλλη καταιγίδα που είναι δελεαστική. Που σε κοιμίζει. Είναι η καταιγίδα που δεν φαίνεται αλλά είναι φοβερότερη της προηγούμενης, που είναι η ευδαιμονία, η φιληδονία, η φιλαργυρία, η φιλοδοξία, το να είσαι σε μια μακάρια νάρκη. Όπως εκείνη η καλή κυρία που λέει δεν έχει φτωχούς πάτερ μου εδώ σήμερα. Ε, βέβαια κυρία μου, εσύ που να ξέρεις από φτωχούς. Εσύ τα έχεις όλα. Ότι θυμήθηκες και ότι επεθήμησες και όποτε επεθύμησες, και επήγες και τρέχεις. Δεν ξέρεις ότι έχει φτωχούς. Δεν μπορείς να καταλάβεις τον φτωχόν άνθρωπο. Δεν

μπορείς να καταλάβεις. Για να καταλάβεις πρέπει να έχεις τα μάτια σου ανοιχτά. Να βλέπεις γύρω σου και να έχεις άλλα αισθητήρια. Αν τα έχεις καλώς. Αν δεν τα έχεις δεν βλέπεις. Λες δεν έχει σήμερα στον κόσμο ούτε δυστυχία ούτε τίποτα. Λοιπόν αυτοί είναι οι χειρότεροι. Είναι τα δύο άκρα. Από τη μια ο εγωισμός και η αυτάρκεια και η αλαζονεία και όλη αυτή η υπεροψία που μας πνίγει μέσα από την καλοπέραση και από την επευφημία των ψεύτικων πραγμάτων του κόσμου τούτου. Ψεύτικα πράγματα είναι. Και από την άλλη τα άλλα. Πως λοιπόν ο άνθρωπος να μπορέσει να περάσει από το μέσον αυτό, διαμέσου όλων αυτών και μέσα απ' όλα αυτά να διαφυλάξει την ψυχήν του. Αυτό είναι το ζητούμενο. Αυτό είναι το ζητούμενο, πως θα διαφυλάξουμε την ψυχή μας από όλα αυτά τα οποία συναντούμε κάθε μέρα μπροστά μας. Για να το καταφέρουμε πρέπει να έχουμε όπως έλεγε ο γέρων Παΐσιος διαρκή επικοινωνία με το σήμα του Θεού. Εκείνος ήταν ασυρματιστής, και με τους ασυρμάτους της εποχής εκείνης έπιανε σήμα. Και μιλούσε με τα αεροπλάνα. Μιλούσε εκεί με τον πύργο, το κέντρο του στρατού κλπ. Αν χάσεις το σήμα χάνεσαι και εσύ μετά. Αυτές τις δύσκολες ώρες εκείνο που βοηθά τον άνθρωπο που είναι μόνον ο Θεός, είναι ο άνθρωπος να προσεύχεται. Να προσεύχεται πάρα πολύ. Να προσεύχεται και να έχει την ελπίδα του στον Θεό. Θα γευθεί ποτήρια το ένα πίσω από το άλλο. Πολλά, δύσκολα. Όμως ο Θεός δεν θα τον αφήσει τον άνθρωπο. Ο άνθρωπος αφήνει τον Θεό. Ο Θεός δεν αφήνει τον άνθρωπο. Αν ο άνθρωπος αναζητήσει τον Θεό, επικαλεστεί το όνομα του Κυρίου, καλέσει τον Θεό εις βοήθεια. Έστω και αν ακόμα φταις για όλα τα κακά που σε βρήκαν. Έστω και αν εσύ είσαι η αιτία. Και εκεί ακόμα ο Θεός σαν πανάγαθος πατέρας που είναι δεν θα κάτσει να σου πει, καλά να πάθεις. Φάε το κεφάλι σου τώρα για να μάθεις άλλη φορά να είσαι καλό και φρόνιμος. Δεν κάμνει έτσι ο Θεός. Ο Θεός παρηγορεί τον άνθρωπο.

Τον αντιλαμβάνεται. Τον πιάνει με πολλή στοργή και με πολλή αγάπη και τον έχει στην αγκαλιά του και τον περιθάλπει. Όπως ένας γιατρός περιθάλπει τον οποιονδήποτε άρρωστο. Δεν τον ενδιαφέρει τον γιατρό να είναι αυτός ο άρρωστος κακός άνθρωπος ή καλός άνθρωπος. Εάν τα έπαθε από το κεφάλι του ή δεν τα έπαθε από το κεφάλι του. Ασθενής είναι, καταλαβαίνει ότι είναι ασθενής, τον περιθάλπει, τον περιποιείται, του δίνει όλα τα αναγκαία. Έτσι λοιπόν κάνει και ο καλός Θεός με μας. Πρέπει όμως να μάθουμε την μεγάλη τέχνη τη προσευχής. Το να στρεφόμαστε στον Θεό. Αυτές οι δύσκολες ώρες είναι οι εξαιρετικά ωφέλιμες και ευεργετικές ώρες που μαθαίνει ο άνθρωπος να προσεύχεται. Έχει ένα ωραίο διήγημα τον βίο του Αγίου Σιλουανού, που επρόσεξε ο Άγιος Σιλουανός έναν νεαρό στρατιώτη, έναν νεαρόν εργάτη που προσευχόταν έτσι θερμά. Που έμαθες να προσεύχεσαι έτσι με τόση θερμότητα; Λέει στον πόλεμο. Όταν έπεφταν οι βόμβες και οι οβίδες και ήταν όλα έτοιμα να μας καταστρέψουν, μέσα σε εκείνη τη μεγάλη δυσκολία έμαθα να προσέυχομαι. Και έλεγε ο γέρων Παΐσιος. Διερωτώμουν γιατί κάποιοι πατέρες πήγαιναν και κάθονταν μέσα στα βράχια, μες στις σπηλιές. Και μπορεί πάνω από το κεφάλι τους να είχε έναν βράχο που ήταν έτοιμος να πέσει κάτω. Και αυτοί δεν έφευγαν, κάθονταν εκεί. Και κάθονταν. Γέροντά μου φύγε από εδώ. Θα πέσει ο βράχος στο κεφάλι σου. Δεν έφευγαν. Γιατί; Γιατί μέσα σε αυτή την αίσθηση της ανάγκης και της δυσκολίας και της ματαιότητος των πάντων μάθαιναν να προσεύχονται. Δηλαδή όλη η ψυχή τους, όλο το είναι τους, όλη η καρδιά τους ενωνόταν, και όπως το νερό όταν πιεστεί βγαίνει με δύναμη προς

τα πάνω, έτσι βγαίνει με δύναμη, η δύναμη της ψυχής του ανθρώπου και ζητά το έλεος του Θεού. Και παρηγορεί αφάνταστα ο Θεός τον άνθρωπον σε αυτές τις δύσκολες ώρες. Αφάνταστα. Σε τόσο σημείο μεγάλο που όποιος το γεύτηκε, μετά όταν περάσουν οι πειρασμοί, σκέφτεται με νοσταλγία την χάρη που είχε την ώρα των πειρασμών. Σκέφτεται με νοσταλγία και λέει ναι. Ήταν πολύ δύσκολα. Πάρα πολύ δύσκολα. Αλλά όμως είχε και μεγάλη χάρη.

Ενώ όταν είμαστε καλά. Ε, άνθρωποι είμαστε, ξεχνιούμαστε, όταν είμαστε καλά, περνάμε καλά, δεν έχουμε προβλήματα, δεν έχουμε δυσκολίες, πέφτει και η δύναμη της προσευχής. Πέφτει και η θερμότητα της καρδιάς μας. Συμβιβάζομαστε τρόπον τινά με μια καθημερινότητα και χάνεται αυτή η θερμουργός παρουσία της θείας χάριτος. Θυμάμαι ο γέροντάς μας, ο γέρων Ιωσήφ, ο οποίος όπως σας είπα προηγουμένως και ζωντανός κι πεθαμένος ακούει πολλά, και άκουσε πάρα πολλά στη ζωή του. Μια φορά μου λέει, ξέρεις έχω μια δίψα μέσα μου, έχω μια δίψα. Λέω τι δίψα έχεις γέροντα; Μου λέει, έτσι να μπορούσα να πήγαινα σε μια πλατεία και να με έφτυναν όλοι οι άνθρωποι, να με χλεύαζαν, να με εξευτέλιζαν. Έτι διψώ μου λέει. Επέρασα όλες αυτές τις δυσκολίες και σε εκείνες όλες τις δυσκολίες αισθάνθηκα πολλή χάρη από τον Θεό. Και ήταν μια περίοδος ήσυχη που ο καημένος ελάχιστα διαλείμματα είχε στο τέλος της ζωής του. Τα τελευταία του χρόνια τα πέρασε εν ειρήνη. Τα προηγούμενα ήταν από φουρτούνα σε φουρτούνα και από καταιγίδα σε καταιγίδα σαν και εκείνα τα ταξίδια των αεροπλάνων που πέφτουν από τη μια καταιγίδα στην άλλη. Έτσι και ο γέροντάς μας και είμαστε και εμείς βέβαια. Είμασταν όλοι μέσα στο αεροπλάνο. Λοιπόν τα τελευταία του χρόνια τα πέρασε σε σχετική ειρήνη. Αν και πηγαίναμε όλοι και του λέγαμε ο καθένας τα δικά του, αλλά διψούσε αυτή την προτέραν κατάσταση και έλεγε και αυτός μαζί με όλους τους πατέρες πόση χάρη λαμβάνει ο άνθρωπος την ώρα της δυσκολίας. Πόση χάρη λαμβάνει και πόση προσευχήν έχει ο άνθρωπος. Σας είπα ότι τόσα χρόνια που ήμουν κοντά του, από 18 χρόνων μέχρι που κοιμήθηκε αλλά τα χρόνια που ήμουν στο Άγιον Όρος ήμασταν κάθε μέρα μαζί. Και εγώ ως ιερέας λειτουργούσα κάθε μέρα και κοινωνούσαν οι πατέρες και ο γέροντας. Ποτέ του δεν ήρθε. Ποτέ του. Ούτε μία φορά. Και αυτό το λέω με πάση ειλικρίνεια και με όλη την τάση της πραγματικότητας. Δεν τον είδα και εγώ μία φορά αυτό τον άνθρωπο να έρθει να κοινωνήσει χωρίς δάκρυα. Και κοινωνούσαμε τέσσερις φορές την εβδομάδα. Και μιλούμε δάκρυα, όχι κάτι δικά μας που έχουμε ας πούμε μετά βίας σαν εκείνα που καθαρίζουμε τα κρεμμύδια. Αλλά δάκρυα, θρήνος, όταν ήταν να κοινωνήσει. Και όταν δεν κοινωνούσε έμενε δίπλα στο κελάκι του που είχε ένα παραθυράκι, που από εκεί άκουγε τη θεία λειτουργία. Δεν ερχότανε στη Θεία Λειτουργία μαζί μας. Ήταν έτσι. Χτισμένο το κελί του εκεί. Δεν ξέραμε τι έκανε εκεί στο κελί του αλλά όταν ερχόταν στην Εκκλησία που ήταν για να κοινωνήσει, και ερχόταν συνήθως μετά τη μεγάλην είσοδο και καθόταν σε ένα στασιδάκι. Ερχόταν εκεί και μούσκευαν τα ράσα του τα κουκούλια του, αυτά... Γινότανε εκεί μια τραγωδία. Λοιπόν ούτε μία φορά. Ούτε μία φορά. Διερωτήθηκα πολλές φορές. Αυτός ο άνθρωπος τι έχει, τόσα δάκρυα που τα βρίσκει. Και ενώ στην υπόλοιπή του ζωή ήταν πολύ εύθυμος άνθρωπος. Δεν ήταν κατσούφης. Δεν ήταν μίζερος. Ήταν πολύ εύθυμος. Μιλούσε, γελούσε, έλεγε αστεία, του άρεσε να του λέμε αστεία. Ήταν πολύ εύθυμος άνθρωπος. Του διηγούμαστε έτσι πολλά παράξενα που βλέπαμε και ακούγαμε και τα άκουγε ευχαρίστως.

Με μέτρο βέβαια, αλλά ήταν εύθυμος. Αλλά όταν ήτανε να προσευχηθεί ήταν ένα άλλο πράγμα.

Και όταν είμασταν στην τράπεζα και τρώγαμε και γίνεται ανάγνωσις στα μοναστήρια όπως ξέρετε, όταν άκουγε το όνομα του Χριστού ή της Παναγίας ή του Αγίου Γεωργίου. Στον Άγιο Γεώργιο είχε μεγάλη αγάπη, στον Άγιο Παντελεήμονα και δυο άλλους αγίους που αγαπούσε πάρα πολύ. Ήτανε αδύνατο. Αφού όταν ήταν ο γέροντας στην τράπεζα προσπαθούσαμε να βάλουμε αναγνώσματα που να μην είναι πολύ δυνατά. Δεν μπορούσε να φάει. Εμείς που είμασταν δίπλα του και τρώγαμε, δεν μπορούσε να φάει. Και δεν έτρωγε εκείνος και δεν μπορούσαμε να φάμε και εμείς στο τέλος. Αφού μια φορά είπα στον γέροντα. Καλύτερα να φας το πρωί που δεν είχε ανάγνωση στην τράπεζα. Αν μπορούμε να τρώμε και μόνοι μας.

Λοιπόν γιατί όλος αυτός ο καρπός; Γιατί μέσα στη ζωή του πέρασε μέσα από πολλές – πολλές θλίψεις, δοκιμασίες, δυσκολίες. Και όταν η ψυχή του ανθρώπου περνά μέσα από τέτοια πράγματα, τότε στρέφεται προς τον Θεό, και ενώνεται με τον Θεό ο άνθρωπος, και παρηγορεί ο Θεός την ψυχή του ανθρώπου. Και μαλακώνει η ψυχή μας, γλυκαίνει ο άνθρωπος, καλλιεργείται, γίνεται ώριμος, γίνεται εύγευστος, έτσι όπως λέγει ο Άγιος Ιγνάτιος. Ζεστό ψωμί που μπορείς να το φας είναι απολαυστικό. Είναι μυρωδάτο. Ενώ το ωμό το ψωμί, το ωμό το φαΐ δεν τρώγεται. Ούτε το ωμό, ούτε το καμένο. Το ωραίο το ψημένο, το καλλιεργημένο. Αυτό είναι ο άνθρωπος ο οποίος περνά μέσα από τις θλίψεις και αναδύονται μέσα από την ψυχή όλες οι ευγενείς δυνάμεις και τα χαρίσματα που του έδωσε ο Θεός στη δημιουργία του. Και γίνεται αυτό που λέει και στο ψαλτήρι. «ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου», λέγει ο προφήτης Δαυίδ εις τον Θεόν. Έγινε μεγάλη ευεργεσία σε εμένα ότι με εξευτέλισες, με ταπείνωσες. Μου έδειξες την αδυναμία μου. Να μάθω τον δρόμο σου. Για να μάθω πόσο πανάγαθος και πόσο δίκαιος και πόσο Άγιος είσαι, και πως τελικά στη ζωή μας εκείνο που μετράει είναι τίποτε άλλο παρά μόνο ο Θεός. Όποιος έχει τον Θεό στη ζωή του, όποιος έχει τον Θεό στην καρδιά του, δεν ελαττώνεται από κανένα αγαθό. Όλα είναι μέσα του. Ενώ εκείνος που δεν έχει τον Θεό μέσα του, και όλα τα αγαθά του κόσμου να έχει, είναι άδειος. Τίποτα δεν έχει, και αυτό το ξέρουν όλοι. Και οι μεν και οι δε. Και αυτοί που γεύθηκαν το πόσο μεγάλο πράγμα είναι να έχεις τον Θεό μέσα σου αλλά και αυτοί που γεύθηκαν όταν ο Θεός είναι απών, ότι προσπαθούν να γεμίσουν την ζωή τους με χίλια πράγματα, ακατάπαυστα το ένα μετά το άλλο. Αλλά τελικά δεν γεμίζει η ψυχή μας διότι η ψυχή μας είναι πλασμένη από τον Θεό και γεμίζει μόνο με την παρουσία του Θεού και με τίποτε άλλο. Ότι θέλεις βάλε μες στην ψυχή σου. Δεν θα γεμίσει. Δεν μπορεί να γεμίσει. Δεν είναι πλασμένη να γεμίσει με ψεύτικα και μάταια πράγματα.

Εδώ λοιπόν να σταματήσω. Εάν θέλετε κάτι να ρωτήσετε...

Ερώτηση: Όταν λέμε ότι τίποτα δεν συμβαίνει αν δεν το επιτρέψει ο Θεός, μπορείτε να μας το εξηγήσετε; Υποτίθεται ότι είμαστε ελεύθεροι. Μας έκανε ελεύθερους να ενεργούμε όπως ξέρουμε και να κριθούμε στο τέλος. Όταν λέμε ότι δεν συμβαίνει τίποτα αν δεν το επιτρέψει ο Κύριος;

Απάντηση: Ναι. Πολύ ωραία. Όταν λέμε ότι τίποτα δεν συμβαίνει χωρίς να το επιτρέψει ο Θεός, αυτό το «επιτρέπω», ακριβώς δεν λέμε αν δεν το θέλει ο Θεός. Γιατί πολλά από αυτά που συμβαίνουν ο Θεός δεν τα θέλει. Θέλει ο Θεός ας πούμε να σκοτωθούμε; Θέλει ο Θεός να σκοτώσει ο άλλος άνθρωπος; Θέλει ο Θεός να με κλέψουν; Θέλει ο Θεός να με ληστέψουν; Θέλει ο Θεός να με κατηγορούν; Όχι. Δεν τα θέλει ο Θεός. Άρα το επιτρέπω δεν σημαίνει θέλει ο Θεός. Ο Θεός δεν θέλει. Το «επιτρέπω» σημαίνει ότι το αφήνω να γίνει. Το αφήνω να γίνει. Βλέπω το γεγονός και το αφήνω να γίνει. Χωρίς να το θέλω. Χωρίς να το ευλογώ. Ο Θεός λοιπόν αφήνει να γίνουν κάποια πράγματα που δεν τα θέλει και δεν τα ευλογεί. Όπως όλα αυτά τα κακά που γίνονται. Δεν τα ευλογεί τα κακά, ούτε τα θέλει.

Τώρα γιατί τα επιτρέπει. Το μεγάλο ερώτημα. Γιατί επιτρέπει ο Θεός. Και άλλες φορές επιτρέπει, και άλλες φορές δεν το επιτρέπει. Εδώ δεν μπορεί να ξέρουμε εμείς. Μόνο ο Θεός μπορεί να απαντήσει σε αυτό το ερώτημα. Γιατί ο Θεός επιτρέπει. Ο Θεός έχει έναν ακατάληπτο τρόπο με τον οποίον είναι μέσα στην πραγματικότητα των πάντων. Γι' αυτό είναι και Θεός. Και δεν μπορεί ο νους μας να καταλάβει το νου του Θεού. Δεν μπορούμε να καταλάβουμε το νου του Θεού. Εδώ δεν μπορούμε να καταλάβουμε το νου του κομπιούτερ πλέον, όχι το νου του Θεού. Δεν μπορούμε να καταλάβουμε το νου. Γιατί ο Θεός επιτρέπει; Γι' αυτό και οι πατέρες όταν τους συνέβαιναν πράγματα δεν ασχολούνταν δεν ασχολούνταν με το γιατί το επέτρεψε ο Θεός. Ήρθε ένα γεγονός. Εντάξει. Ήρθε το γεγονός αυτό. Ασχολούνταν με το πως αυτό το γεγονός θα το αξιοποιήσω πνευματικά. Πως αυτό που είναι πικρό, που είναι ξηρό, θα το κάμω γλυκό. Πως αυτό που είναι δηλητήριο, θα το κάμω φάρμακο. Πως το φαρμάκι που έλεγε και ο γέρων Παΐσιος θα γίνει κάνω φάρμακο. Πως αυτό το φαρμάκι του πειρασμού, θα το κάνω φάρμακο αθανασίας. Μέσα από την υπομονή, μέσα από την προσευχή, μέσα από την καρτερία, μέσα από την ελπίδα εις τον Θεό, μεταποιείται. Το ξύδι γίνεται γλυκό κρασί. Διαφορετικά εάν δεν το χρησιμοποιείς έτσι, το γλυκό κρασί, δηλαδή τα ευτυχισμένα γεγονότα και δεδομένα της ζωής σου θα τα κάνεις ξύδι. Αν γογγύζεις, αν είσαι μεμψίμερος, αν ξέρω εγώ είσαι όλη την ημέρα ξυνισμένος, και το ένα δεν μου αρέσει και το άλλο δεν μου αρέσει, και εκείνα τα καλά που έχεις θα τα κάνεις κακά και θα τα ξυνίσεις και εκείνα. Ενώ αν αντιμετωπίσεις το κακό με πνευματικό τρόπο τότε θα γλυκάνει. Θα γίνει μεγάλη γλυκάδα. Μεγάλη γλυκάδα θα έλθει στην ψυχή του ανθρώπου. Άρα λοιπόν το γιατί δεν το επιτρέπει ο Θεός δεν το ξέρουμε. Εάν ήμασταν Άγιοι μεγάλοι και είχαμε τη δύναμη να ρωτήσουμε τον Θεό γι' αυτό το πράγμα, ο Θεός αν ήθελε θα μας απαντούσε γιατί επιτρέπει αυτό το γεγονός. Αλλά ποιος από εμάς έχει αυτή τη δύναμη να ρωτήσει τον Θεό; Και να σας πω και κάτι. Και δεν μας εξυπηρετεί κιόλας. Λέμε ότι αρρώστησα. Γιατί να αρρωστήσω; Και εγώ ανατρέπω το ερώτημα και λέω γιατί να μην αρρωστήσω; Γιατί να μην αρρωστήσω; Όλοι αυτοί οι άνθρωποι που αρρωστούν τι είναι; Άνθρωποι δεν είναι; Τόσοι άνθρωποι που παθαίνουν τόσα, γιατί τα παθαίνουν; Και εγώ έτσι θα τα πάθω. Όπως όλοι τα παθαίνουν. Έτσι είναι η πορεία των ανθρωπίνων πραγμάτων. Όλοι θα αρρωστήσουμε, όλοι θα περάσουμε. Όλοι θα φύγουμε, όλοι θα παρηγορηθούμε. Έτσι είναι η πορεία των ανθρωπίνων πραγμάτων. Γιαί λοιπόν οι άλλοι αρρωστούν και εγώ δεν θα αρρωστήσω;

Και το γιατί να αρρωστήσω δεν έχει σημασία. Αυτό που έχει σημασία είναι πως αυτήν την αρρώστια, αυτή τη δυσκολία, θα την μεταποιήσω σε πνευματική εργασία. Μέσα από την υπομονή, μέσα από την προσευχή, μέσα από την δοξολογία του Θεού, και την καρτερία. Την ελπίδα στο Θεό. Αυτό έχει μεγάλη σημασία. Το γιατί το επιτρέπει θα φανεί μέσα στο πέρασμα του χρόνου. Ξέρετε ακόμα και ιστορικά γεγονότα. Να σας πω κάτι. Η Τουρκοκρατία στην Ελλάδα. 1453 μέχρι 1821. Τετρακόσια χρόνια εσάρωσε το Ισλάμ και οι Τούρκοι την Ελλάδα ας πούμε. Τετρακόσια χρόνια. Δεν είναι ένα και δυο. Και δεν μιλούμε για σημερινά δεδομένα που λίγο – πολύ ξέρω εγώ υπάρχουν κάποιες προστασίες. Σκλαβιά και σκότος. Αλλά μες στην ιστορία βλέπεις την πρόνοια του Θεού. Ο Θεός μας διεφύλαξεν ως έθνος, ως λαόν, μέσα από αυτή τη δυσκολία όλη από πολλά άλλα κακά τα οποία θα παθαίναμε. Θα χάναμε την πίστη μας. Θα χάναμε την παράδοσή μας και την Εκκλησία μας, εάν πέφταμε μες στο διαφωτισμό της Δύσεως και χίλιων άλλων πραγμάτων. Και χρειάζονται χρόνια να περάσουν για να το καταλάβεις. Δηλαδή ένα πράγμα που παθαίνεις σήμερα, δεν μπορείς να το καταλάβεις. Μπορεί να εξηγηθεί στο πέρασμα του χρόνου, της ζωής. Στο πέρασμα των χρόνων. Αν το καταλάβεις όταν ζεις. Αν δεν το καταλάβεις, σίγουρα θα καταλάβεις όλα αυτά όταν θα φύγεις από αυτόν τον κόσμο. Τότε θα καταλάβεις γιατί πέρασες όλα αυτά.

Ερώτηση: *Γέροντα εγώ πρώτη φορά έχω έρθει εδώ. Ήδη μου αρέσατε πάρα πολύ. Αλλά έχω μια βασικήν απορία. Κάποτε ο καθηγητής μας στο σχολείο έλεγε πάντα ότι για να καταλάβετε παιδιά τι είναι η ζωή να κάνετε καθημερινά μιαν επίσκεψη σε ένα νεκροταφείο. Και διερωτούμαι αυτή τη στιγμή γιατί, συμβαίνει σε όλους μας πιστεύω. Πάμε σε μια κηδεία, και βλέπουμε που καταλήγουμε, ενώ στην ουσία, μετά από δύο ώρες (μπορεί να μην είναι συγγενικό μας πρόσωπο, οτιδήποτε) αλλάζουμε ξανά όπως είμαστε. Τσακωνόμαστε μεταξύ μας, θριζόμαστε μεταξύ μας, και τι δεν κάνουμε μεταξύ μας. Αλλά βλέπω ότι υπάρχει μια δύναμη. Δηλαδή σε μία – δύο -τριες ώρες αλλάζεις ενώ ξέρεις που καταλήγεις. Μπορείτε να μου εξηγήσετε αυτή η δύναμη τι είναι;*

Απάντηση: Υπάρχουν και πράγματα ανεξήγητα. Κοίταξε να δεις. Ο άνθρωπος είναι παράξενο ον. Πολυποίκλο ον. Και δεν είναι πλασμένος ούτε για τον θάνατο, ούτε για τη μιζέρια, ούτε για τίποτε. Γι' αυτό βλέπεις που παρόλο που όλοι ξέρουμε ότι θα πεθάνουμε... Το ξέρουμε. Γίνονται κάθε μέρα κηδείες. Εκφωνούμε εκείνους τους κωμικούς επικήδειους λόγους. Είναι κωμικοτραγικοί. Να προσεύχεσθε διότι έχω μεγάλο πειρασμό εγώ στους επικήδειους. Καμιά ώρα θα πάθω τίποτα και θα με γράφουν οι εφημερίδες. Δεν τους αντέχεις μερικούς. Λένε τόσα χαζά και ανόητα πράγματα. Κυρίως εκείνο το ανεκδιήγητο, εμείς θα σε θυμόμαστε για πάντα. Λέω, βρε αύριο εσύ θα είσαι πάνω στο τραπέζι. Κυρίως κάτι γεροντάκια που έρχονται και διαβάζουν τον επικήδειο σαν συμμαθητή τους ας πούμε. Και να λέει ότι θα τον θυμάται για πάντα.

Τέλος πάντων. Έτσι είμαστε οι άνθρωποι. Δυστυχώς ο άνθρωπος είναι ένα πολύπλοκο και απέραντο ον. Και αν διαβάσετε το Ευαγγέλιο και τη ζωή του Χριστού, θα δεις φοβερά πράγματα. Στη ζωή του Χριστού και στων Αποστόλων. Και τι σε μας που είμαστε μικρά ανθρωπάκια, ταλαίπωροι, καθημερινοί. Εδώ βλέπεις τους μαθητές του Χριστού. Ο Πέτρος. Όχι ο Ιούδας. Άσε τον Ιούδα. Πες εκείνος ήταν προδότης. Ο Πέτρος που ήταν και μεγάλος

άνθρωπος. Ήταν ηλικιωμένος όταν ήταν κοντά στο Χριστό. Μπορεί να ήταν και πενήντα χρόνων. Ήταν στην μεταμόρφωση μαζί του. Ήταν σε όλες τις αναστάσεις των νεκρών. Περιπάτησε πάνω στη θάλασσα. Που τον έπιασε ο Χριστός πάνω στη θάλασσα. Και περιπάτησαν μαζί πάνω στη θάλασσα. Ήτανε στο μυστικό δείπνο. Ήτανε εκεί κοντά που ιδρώσεν αίμα. Και του είπε, Πέτρε πριν να φωνάξει ο πετεινός, θα με απαρνηθείς τρεις φορές. Και λέει τίποτε. Εγώ; Εγώ θα πεθάνω μαζί σου. Και σε λίγες ώρες. Πόσο απείχε ο Χριστός από τον Πέτρο. Αν πιάσεις μια πέτρα και την ρίξεις, το πολύ - πολύ να πάει έως εκεί που είναι ο τοίχος. Τόσο κοντά ήταν. Και πήγαινε εκείνη η δούλη, η παιδίσκη. Η δούλη. Ούτε στρατιώτης ήτανε, ούτε συνταγματάρχης ήτανε. Ήταν ένα κοριτσάκι, υπηρέτρια. Και του λέει, και εσύ ήσουν με αυτόν τον Ναζωραίο. Εγώ λέει; Ουκ οίδα τον άνθρωπο. Δεν τον ξέρω! Και τον ρωτά. Μα πως; Και η ομιλία σου και η λαλιά σου δήλωσε ότι ήσουν μαζί του. Λέει «*Καὶ ἤρξατο καταναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον*». Άρχισε λέει να ορκίζεται και να αναθεματίζει και να λέει εγώ δεν τον είδα αυτόν τον άνθρωπο. Δεν τον ξέρω αυτόν τον άνθρωπο. Και δεν συγκινήθηκε. Βρε αυτός που ήσουν μαζί του τρία χρόνια, που είδες όλα εκείνα, τον βλέπεις εκεί να τον δικάζουν, να τον καταδικάζουν εις θάνατο. Τουλάχιστον κρύψε. Μην πεις κουβέντες. Τίποτε εκείνος. Τρεις φορές είπε δεν τον ξέρω. Και ευθέως αλέκτωρ εφώνησε. Και αμέσως φώναξε ο πετεινός. Και πάλι δε θυμήθηκε. Και πότε θυμήθηκε; Το λέει ο Μάρκος. «*Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ*». Στράφηκε ο Χριστός και τον κοιτάξε. Μόλις είδε το βλέμμα του Χριστού, κατέρρευσε. «*Καὶ ἐμνήσθη, λέει, ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Κυρίου*». Αμέσως κατάλαβε, και βγήκε έξω και έκλαυσε πικρά. Κατάλαβε τι έπαθε.

Αυτός είναι ο άνθρωπος. Αυτό είναι το μεγαλείο του ανθρώπου. Τραγικό. Ε, έτσι είναι. Και για εμάς όμως να το ξέρουμε, αφ' ενός μεν για να μην τρομάζουμε όταν τα παθαίνουμε, γιατί παθαίνουμε και εμείς στη ζωή μας τέτοια πολλά, και αφετέρου να μην περιμένουμε και πράγματα από τους ανθρώπους. Μην περιμένεις. Όποιος περιμένει από ανθρώπους πράγματα, είτε ανταποδώσεις, είτε ευχαριστώ, είτε αυτά, θα απογοητευθεί πλήρως. Κάνε ότι κάνεις και μην περιμένεις τίποτε απολύτως. Έχε την ελπίδα σου στον Θεό. Έλεγαν και οι παλιοί οι άνθρωποι, κάνε το καλό και ρίξτο στο γυαλό. Έτσι ούτε να απογοητευόμαστε όταν συναντούμε την ανθρώπινη μικρότητα, ούτε και να περιμένουμε τίποτα. Και έτσι θα είμαστε ειρηνικοί με όλους. Αυτός είναι ο άνθρωπος. Έτσι είμαστε όλοι μας. Και όχι μόνον οι άλλοι. Όλοι.

Και να τελειώσω έτσι με μια ιστορία. Είχε έναν ιεροκήρυκα που πήγε σε μια Εκκλησία να κηρύξει. Πήγε πάνω στον άμβωνα, εκήρυξε. Όταν κατέβηκε από τον άμβωνα, μπήκε μέσα στο ιερό. Του λέει ένας, πάτερ μου πολύ ωραίο το κήρυγμά σας. Ευχαριστώ πάτερ μου του λέει αλλά μου το είπε κάποιος προηγουμένως. Συγγνώμη λέει, εντάξει. Πάει την άλλη Κυριακή, ξανακηρύττει. Λέει θα περιμένω στην πόρτα του ιερού. Να μην του πει άλλος. Πάει και λέει, πολύ ωραίο το κήρυγμα πάτερ μου. Ήρθες δεύτερος. Μου το είπε άλλος. Λέει τι να κάνω τώρα; Να πάω στη σκάλα του άμβωνα. Μόλις κατέβει να πάω να του το πω. Ποιος θα του το πει πάνω στον άμβωνα; Ε, πάει και κάθεται κάτω στον άμβωνα, και όταν τέλειωσε το κήρυγμα, κατεβαίνει ο ιεροκήρυκας. Του λέει, ωραίο το κήρυγμα. Λέει, μου το είπε άλλος. Λέει ποιος; Αφού δεν είχε κανέναν. Λέει ο πειρασμός.

Λοιπόν και μένα έτσι μου λέει ο πειρασμός. Τι ωραία τα λες. Αλλά να σου πω, για τις ομιλίες τις δικές μου την πιο ωραία κουβέντα την είπε ένας, δεν θα πω το όνομά του. Ένας εκκλησιαστικός άνθρωπος υψηλού αξιώματος. Πήγε μια κυρία που έρχεται στις ομιλίες, τον βρήκε κάπου τέλος πάντων. Τον βρήκε και του λέει ξέρεις; Εγώ πάω και ακούω τον Πάτερ Αθανάσιο που μιλά. Αρέσκει μου πολλά. Λέει άκουσε κυρία μου. Να μαζέψεις όλες αυτές τις ομιλίες του και να τις στίψεις, ένα κουτάλι του γλυκού ζουμί, δεν έχουν. Ήρθε και μου το είπε. Είπα αυτή είναι η καλύτερη και σωστότερη κρίσις για τις ομιλίες μου. Έχει κάτι cd, χίλιες ομιλίες που κυκλοφορούν. Λέω αν τις στίψεις, ένα κουταλάκι του γλυκού ζουμί δεν βγάζουν. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Λοιπόν να κάνουμε την προσευχή μας και να πάμε.

Χριστέ, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ φωτίζον καὶ ἀγιάζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, σημειωθήτω ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, ἵνα ἐν αὐτῷ ὁψώμεθα φῶς τὸ ἀπρόσιτον, καὶ κατεύθυνον τὰ διαβήματα ἡμῶν πρὸς ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν σου, πρεσβείαις τῆς παναχράντου σου Μητρὸς, καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων. Ἀμήν.